

ОКРЕСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Черній А.А.

Науковий керівник – к. ю. н. **Кадала В.В.**

Донецький юридичний інститут МВС України

Малий бізнес має можливість позитивно вплинути на розвиток підприємництва в Україні за умови створення такого середовища функціонування, яке має потужну законодавчу платформу, прозорість в проведенні виробничих, фінансових та соціально – економічних процесах. Така теза витікає з того, що саме малий бізнес надає можливість створення додаткових робочих місць та формувати певну величину надходжень до бюджету країни. При цьому саме представники малого бізнесу здатні оперативно реагувати на нестачу певного виду товарів на ринку попиту та пропозиції, а також надавати своєчасні послуги при адаптації інноваційних ідей представниками середнього бізнесу. Разом з тим досягти певного рівня розвитку представників сучасного малого бізнесу неможливо без окреслення проблем, які є носієм негативного впливу на даний процес. Все зазначене підкреслює сучасність та актуальність обраного напрямку дослідження.

Проблемам та особливостям розвитку малого підприємництва особливу увагу було приділено в працях таких науковців як: В. Васенко, С. Комісарова та І. Малікова [1], І.В. Гой [2], О.В. Довгальова та О.В. Балабенко [3], О.М. Кікіб та К.В. Белоусова [4], А.А. Фастовець та І.В. Фисун [5], В.В. Сопка, С.Д. Шевеленко, І.І. Федіва [6] та інших. У своїх дослідженнях науковці, при вивченні проблем малого бізнесу в Україні, звернули увагу на чинники гальмування його розвитку, а саме на існування високого податкового тиску, адміністративних бар'єрів, надмірне втручання органів влади в підприємницьку діяльність, складність законодавства тощо. Все зазначене вважають вчені гальмує розвиток малого бізнесу та потребує скорішого вирішення.

Очевидним є той факт, що розвиток малого бізнесу в Україні неможливий без активної державної підтримки. В протилежному випадку бездіяльність призведе до занепаду малого бізнесу, значних економічних та соціальних проблем. Саме тому вкрай важливим завданням є розробка і реалізація ефективного комплексу інструментів державної політики, спрямованих на сприяння малому та середньому бізнесу.

Перш ніж визначити напрямки розвитку малого бізнесу в Україні варто більш детально зупинитися на чинниках, які гальмують його розвиток. З цього приводу доцільно відзначити доволі змістовні дослідження Т.П. Ткаченко та І.І. Коляденко [7, с. 152]. Науковці вважають, що «...саме цей сектор

економіки визначає темпи економічного зростання, структуру та якість валового внутрішнього продукту, дозволяє в мінімальні терміни здійснити структурну перебудову економіки та сприяє скороченню рівня безробіття, створюючи нові робочі місця для населення». Враховуючи рольовий аспект малого бізнесу в Україні Т.П. Ткаченко та І.І. Коляденко [7, с. 154 - 155] звертають увагу на те, що без вивчення негативних чинників впливу, на його розвиток досягти результативності в даному процесі неможливо. У зв'язку з цим науковці пропонують на першому етапі розглянути існуючі негативні чинники впливу з позиції їх класифікації на екзогенні (об'єктивні) та ендогенні (суб'єктивні) (табл. 1).

Таблиця 1

Змістовність екзогенних (об'єктивних) та ендогенних (суб'єктивних) факторів впливу на розвиток малого бізнесу в Україні*

Класифікаційна група чинника впливу	Основні сегменти класифікаційної групи чинника впливу на розвиток малого бізнесу в Україні
Екзогенні (об'єктивні) чинники впливу	Недосконалість чинного законодавства з питань розвитку малого підприємництва; практична відсутність з боку держави фінансово-кредитної підтримки; нестабільність політичної ситуації; недосконалість податкової системи, що збільшує кількість підприємств, які працюють в тіньовому секторі; відсутність реального ефективного механізму державної підтримки розвитку малого бізнесу; загальна кризова ситуація вітчизняної економіки; недосконалість освітньої системи щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів підприємницької діяльності; збільшення бар'єрів ліцензування та отримання дозволів; низький рівень платоспроможності населення; відсутність якісної системи інформаційної та правової підтримки суб'єктів господарювання; недовіра іноземних партнерів до вітчизняних суб'єктів підприємництва
Ендогенні (суб'єктивні) чинники впливу	Відсутність або недостатність у підприємців економічної освіти; неефективність управлінських рішень через брак знань та досвіду в системі ринкових відносин, тому часто вони не аргументовані, а прийняті на основі інтуїції; проблеми з відбором кадрів; поєднання двох або більше видів діяльності в межах одного малого підприємства; досить низький рівень технологічного забезпечення

Примітка:* складено та узагальнено автором на основі джерела [7, с. 154 - 155]

Ми поділяємо думку науковців з приводу того, що розв'язати проблеми розвитку вітчизняного малого бізнесу можливо за умови врахування як 146 екзогенних чинники впливу, так і ендогенних. Їх сукупність надасть можливість більш детально розглянуті можливі шляхи усунення конкретних проблем, які на даний час не потребують стороннього втручання, а залежать від керівництва підприємства.

На думку науковців, політиків, практиків малий бізнес в Україні потребує активного впровадження заходів підвищення його ефективності. З цього приводу науковці звертають увагу на вже апробований зарубіжний метод. Його зміст полягає в тому, що найбільшій ефективності мале підприємство досягає при спеціалізації за певним видом діяльності. Спеціалізація дозволяє більш продуктивно використовувати різноманітні здібності працівників, що призводить до збільшення загального обсягу виробництва та залишає поле для маневру в бізнесі. Співкування з комерційними партнерами також є більш предметним так, як мова йде про конкретний напрямок діяльності із урахуванням рівня конкурентоспроможності кожного учасник.

З цією думкою можна погодитися так, як збільшення реального обсягу виробництва призводить до збільшення реальних прибутків підприємства малого бізнесу, що позитивно впливає на його фінансовий стан. При цьому фінансовий стан держави в цілому теж значною мірою залежить від фінансового стану кожного конкретного представника малого бізнесу. Цілком очевидним є те, що у даному випадку з'являється можливість у представників малого бізнесу за умови використання новітньої техніки, технологій, вузької спеціалізації стати серйозним конкурентом, який підриває монополістичні позиції великих підприємств.

Наприкінці варто зробити наступні висновки. Розвиток малого бізнесу в Україні потребує заходів покращення як з позиції макроекономічного, так і мікроекономічного рівня. Практика підприємницької діяльності свідчить про той факт, що на даному етапі малий бізнес в Україні не розвивається достатніми темпами. У більшості випадків це пояснюється низкою ендогенних та екзогенних чинників стримуючого характеру. Для покращення ситуації та стимулювання розвитку малого бізнесу необхідна дієва державна підтримка в контексті законодавчих регуляторів. На мікроекономічному рівні представники малого бізнесу мають не лише вирішувати внутрішні поточні проблеми, а й впроваджувати напрацювання науковців, враховувати вже існуючий світовий досвід та більш активніше адаптувати інноваційні важелі правління. Ми вважаємо такий підхід надасть можливість знизити кількість існуючих проблем, а як наслідок позитивно вплине на розвиток малого бізнесу в майбутньому.

Перелік посилань

1. Васенко В. Основи малого бізнесу у підприємницькій діяльності / В. Васенко, С. Комісар, І. Малікова. – Суми: ВАТ СОД, 2012. – 186 с.
2. Гой І. В. Підприємництво: [навчальний посібник] / І.В. Гой. – К.: ЦУЛ, 2013. – 368 с.
3. Довгальова О.В. Управління малим бізнесом: [підручник] / О.В. Довгальова, О.В. Балабенко. Донбас. нац. акад. буд-ва і архіт. – Макіївка; Донецьк: Цифрова типографія, 2011. – 298 с. 147
4. Кікіб О.М. Теорія бізнесу: [навчальний посібник] / О.М. Кікіб, К.В. Белоусов. – К.: Алерта, 2012. – 256 с.
5. Фінанси малого бізнесу: [навчальний посібник] / А.А. Фастовець, І.В. Фисун. – К.: Кондор, 2013. – 302 с.
6. Шевеленко С. Д. Підприємництво та підприємницька діяльність: [навчальний посібник] / С.Д. Шевеленко, І.І. Федів; За заг. ред. В.В. Сопка. – К: Вища школа, 2013. – 224 с.
7. Ткаченко Т.П. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні / Т.П. Ткаченко, І.І. Коляденко // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2016. - Випуск 18. – С. 152 – 158.